

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

VI. De Vesperis, Matutinis, & Laudibus Defunctorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

nitatis Domini, & sæpè Tertia in quibusdam locis, ad quam assistit Celebrans albâ & stolâ inducus & circa finem, parant se Ministri Sacri in Sacristia, ut ea finita assistant statim Celebranti.

TITVLVS VI.

De Vesperis, & Matutinis pro Defunctis.

1. Quia in officijs Defunctorum diuersæ ab alijs ceremoniæ in multis obseruantur, idè de eis est subiungendum: Et primò de Vesperis, & Matutinis, quæ celebrantur quotannis pro commemoratione, & suffragijs omnium fidelium Defunctorum immediatè post secundas Vesperas festiuitatis omnium Sanctorum, quæ simul, & iunctim in multis Ecclesijs recitari solent; hoc est statim post Vesperas omnium Sanctorum, Vesperæ, & Matutinæ Defunctorum ad hoc, ut populi commodius, & frequentius illis interesse possint.

Carem. Epist. lib. 2. c. 10.

2. Postquam igitur in secundis Vesperis omnium Sanctorum per Hebdomodarium faciendam officium obseruata fuerint, ea omnia, quæ suprâ part. 5. tit. 1. expressa sunt de Vesperis solemnibus, & ipsis secundis Vesperis expletis Hebdomadarius paratus pluuiali nigro supra superpellicum aut saletem, stola nigra, parumper sedet in suo loco atque interim mutari poterit pallium Altaris, & Candelæ, videlicet remoris albis apponi ex cetera communi poterunt.

Carem. Epist. ibidem

3. Post paululum moræ surgit Hebdomadarius & detecto capite, versus altare dicit secretò Pater noster vsque in finem, & Chorus incipit Antiphonam Placebo Domino, &c. illam integrè recitando; qua finita & incepto psalmo Dillexi ca-

Carem. Epist. loca citata.

puæ

V. Tit. V. dum est ad Lectio nsonaria.

V.

Celebrans inci- a. respectuê ser- honarum, Plal- speris solleam finito Hym- laudes cantan- signo Crucis a- fuit. Antiphon- tonabant Ca- speris, eadem- turrectione, & phona decan- etiam quoad m. inchoatur re in thuribu- n explicatum um, & Cano- rum poterit- erius tradita- Vesperis latius- o. Assistentes- autem versu- nuetur, dis- prius Antio- ratione, &c- olent solena- gilia Natio- nisatio-

put cooperit & sic sedens manet, quousque i
choetur a choro *Magnificat. &c.* tunc surgit,
stat detecto capite vsque in finem; & cum rep
titur per Chorum Antiphona post *Magnificat*
det; & eâ finita surgit, detecto capite, & comp
tenti voce dicit *Pater noster*, quod secretè con
plet. Interim duo Acolythy Ceroferarij accedunt
ante Hebdomadariū cum Candelabris, & ce
reis accensis, qui solent fieri ex cera commun

Carem. Epif.
lib. 2. c. 10.

Hebdomadarius alta voce cantat ea verba ora
tionis Dominicæ; videlicet *Et nos induam* &
cum alijs Versiculis, respondente Choro, qui
habentur in Breuiario post Vesperas defuncto
rum, & orationem *Fidelium Deus, &c.* qua finita
versiculum *Requiem aeternam, &c.* Choro respon
dente *Et lux perpetua, &c.* deinde Chorus *Requies
cant in pace.*

4. Quo dicto sedet & post modicam mora
capite detecto, dicit secretè *Pater noster* eo finita
adhuc stans capite aperto, Chorus incipit loa
ratorium *Regem cui omnia uiuunt* pro Martiri
cum psalmo *Venite exultemus, &c.*

Carem. Epif.
ibidem.

5. Cum chorus incipit psalmum primi No
cturni Hebdomadarius & omnes alij sedent coo
perto capite, & sic manent quousque dicatur po
Chorum responsorium Versiculi ante primam
lectionem primi Nocturni; tunc surgit, & dete
cto capite, dicit secretè *Pater noster, &c.* vsque
finem, mox, sedet capite cooperto, quousque di
ctum fuerit Responsorium Versiculi ante quartam
tam lectionem secundi Nocturni, & tunc patri
ter surgit, detecto capite, dicens *Pater noster, &c.*
mox sedens prout in primo Nocturno, idem fa
cit post Responsorium Versiculi tertij Nocturni
ante septimam lectionem.

6. Lectiones ipsæ cantantur per Cantores vel
per Canonicos; iuxta consuetudinem loci, in
1000

nono consuero lectionum, & Responsorialium lectionum per Chorum.

7. Deinde dicuntur Psalmi cum suis Antiphonis pro laudibus; & cum inchoatur Canticum *Benedictus* surgunt omnes, & cum reperitur Antiphona post *Benedictus* iterum accedunt Acolythy ad Hebdomadariam, & omnia fiunt, prout supra proximè dictum fuit in fine Vesperarum huiusmodi.

8. Cum verò Vesperæ, & Matutinæ huiusmodi recitandæ erunt alijs temporibus, quàm prædicta die Anniversaria omnium Defunctorum, tunc seruandæ erunt rubricæ positæ in Breuiario, in ipso officio Defunctorum, nisi essent celebrandæ pro anniversario Episcopi, aut pro aliquo viro Principe, vel Prælato proximè defuncto tunc enim vt superius omnia seruari poterunt.

ANNOTATIONES.

§. 1. Proprios mores vnaquæque habet Ecclesia & laudabiles aliquando consuetudines in horis canonicis in Choro recitandis, quas non tolli à Cæremoniâ Romano, neque à Rubricis Breuiarij, sæpius sacra Rituum Congregatio declarauit, sed cauendum ne ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt minus laudabiles sint peritorum iudicio quod ne fiat tam bene ea quæ præcedentibus capitulis huius Partis quintæ dicta sunt quàm sequentes annotationes diligenter attendendæ & obseruandæ sunt.

§. 2. Quoniam maximus orationis fructus à condigna præparatione pendet: ideoque Ecclesiastici omnes statim ac diuini officij signum per campanas, aut aliquid aliud datur, mox ab omnibus negotijs se expedire debent, vt melius animum colligentes, & ab omni tam exteriori, quam interiori tumultu auocantes, vni Deo intendere debent ad Ecclesiam, ac si Dei Opt. Max. aut saltem Angeli iuuuantis, ac diuinas laudes

Cæremon. Episc.
loco citato.

Gavantius
comment. in
Rubr. Breuiarij
secta
10. cap. 2a

laudes

laudes decantandas vocem audirent non autem expectare vltimum campanæ motum, & avari irreligiosi que hominis præ se ferre notam desinente campanarum sono ad Ecclesiam certatim accurrere, & inha venatorii canis hiante ore spiritum trahere.

*Carem. Epif.
lib. 2. c. 15.*

§. 3. Valde ergo laudabile est, & obseruatu dignissimum, vt dato vltimo signo conueniendi in chorum vel citius, singuli Clerici, antequam in illam ingrediantur, in Sacristia seu alio loco suum induant habitum choralem, tuncque bini procedant in chorum, primò seniores, deinde iuniores, nisi incedant processione sacrâ, hoc tamen intelligendum est de festi- solennioribus sufficit enim alijs diebus, qui non sunt primæ aut secundæ classis, aut non so emnes, vt congregentur in Chorum horâ conuenienti.

*Carem. Epif.
lib. 2. c. 3.*

*Carem. Epif.
lib. 2. c. 16.*

§. 4. Quando autem incedunt processione sacrâ cum Ceterotarijs, & Celebrante parata, cum assistentibus, vt ad vespertas solennes, præcedunt primò iuniores, tum seniores, mox assistentes parati, & vltimo celebrans.

*Carem. Epif.
lib. 2. c. 30.*

§. 5. Cùm peruenerint ante Altare, omnes genuflectunt, si in eo sit Tabernaculum SS Sacramenti, aliter verò si sit in Altari tantùm Crux, & sint Canonici, profundè se inclinant, alij verò semper genuflectunt, tum singuli ad locum sui ordinis accedunt, vbi genuflexi manent orantes, donec deur signum surgendi, & incipiendi à superiore, quo dato surgunt & stant, uniformitatem in omnibus, quantum fieri potest, obseruantes.

*Carem. Epif.
lib. 1. c. 5.*

§. 6. Altissimum in Choro seruari debet silentium, nec vlla prorsus in illo debent haberi colloquia, nisi quis cogatur ex necessitate loqui de ijs quæ tantum ad functionem suam pertinent, nemo in Choro priuatim officium dicere debet, atque vocem Choro subtrahere, nemo literas, aut libros quoscumque, præter Breuiarium, aut Diurnale, eaque tempore debito, & cum opus est legere: neque vt alterius errorem corrigat murmurando, ridendo, vel alio modo publicum officium perturbare, Neque hac aut illac, vano animo curiosoque oculo respicere: multò minùs huc atque illuc per templum vagari, aut confabulandi gratia, sine necessitate in Sacristiam vel alium angulum accedere.

§. 7. Quisque manus benè pariter compositas, complicatas videlicet, vel iunctas, vel super genua, si sedent,

sedent, extensas, si aliquando opus est, habeat, si lib: una non tenet, nullas item deferre debet Chirothecas sub officio diu no, pedes etiam bene compositos, & quasi simul bene iunctos, nec vnquam vnum super alteram tenere, nec eos etiam super sedilia inferiora eleuatos habere.

§. 8. Omnes modestè suis subsellijs innixi manere debent nec loca mutare, ne occasione quidem flectendi genua in alio commodiori loco.

§. 9. Omnes in stando, genuflectendo, aut alio quouis actu vniformitati studere debent, quando simul omnes eadem facere conuenit: nemo in dimittendis, attollendisq; sedibus, vel per Chorum incedendo strepitum facere debet, & qui ante finem discedere cogitur, conuenit vt aliquantulum extra sedem, vel omnino in plano Chori hinc inde se inclinet, semperque in ingressu, & egressu maiori reuerentiam facere omnes debent.

§. 10. Cumque aliquis Antiphonam intonaturus, vel aliquid aliud facturus, pertinens ad commune officium, surgit, reliqui omnes, vel saltem ij qui sunt in eadem parte Chori, etiam surgere debent, dummodo non sint superioris ordinis.

§. 11. Omnes promptè, & sine cunctatione simul surgere debent, paulò antequàm finiatur aliquid, post quod standum est, aut genuflectendum, nec antè se deant, quàm id quod sequitur prius inchoatum fuerit, v.g. cum lectiones dicenda sunt, non antè sedeant quin prius Chorus responderit Amen ante initium Lectionum.

§. 12. Si quis ex Clericis iam inchoato officio vel Missa, veniat in Chorum, ante Altare genuflexus, parumper orat, tum surgens, ibidem facit iterum debitam reuerentiam Cruci Altaris genuflexionem, deinde inclinatus salutat Superiorem & reliquos de Choro hinc inde nudo capite, qui etiam assurgentes eum consalutant, secundum personæ qualitatem; Tum ad locum suum accedit. Qui autem egressurus est, prius reuerentiam faciat Choro, & postea Altari.

§. 13. At si interim in Vesperis aut alijs Horis, dicatur Deus in adiutorium. Gloria Patri, &c. Oratio, vltimus versus Hymnorum, vel in Missa fiat Confessio, aut dicatur Euangelium, vel denique aliquid aliud, ad quod Chorus vel stat, vel est inclinatus, vel genuflectit per aliquam moram, expectet respectiuè stans, vel inclinatus,

Carem. Epif.
lib. 1. cap. 18.

Carem. Epif.
lib. 1. c. 18.

inclinatus, vel genuflexus separatim in medio Chori, prout ipse Chorus, & mox factis reuerentijs, vt supra, ad locum suum accedit.

Carem. Epis.
lib. I. c. 26.

§. 14. Aliquo absente, conuenit vt, qui proxime illum sequitur, aut si infra se alius non fuerit, qui immediate super eum erit, suppleat vices illius.

Carem. Epis.
lib. I. c. 28.

§. 15. Quod spectat ad Cantum Ecclesiasticum, vitandus est quantum fieri potest, cantus lasciuus, profanus, raucus, asper vel dissonans, sed vox cantorum sit canora, suavis, liquida, atque acuta habens sonum, & melodiam sanctæ Religioni conuenientem. Audiant Cantores, quid de Cantoribus dicat B. Birgitta; Clericorum inquit, cantus non sit pressus, non fractus, non dissolutus, sed honestus, & grauis, uniformis, & per omnia humilis, psalmodia plus redeat suauitatem mentis, humilitatem & deuotionem, quam aliquam ostentationem. Non vacat culpa animus, quando cantantem plus delectat nota, quam res qua canitur, omninoque est abominabile Deo quando mentis eleuatio plus fit propter audientes, quam propter Deum.

§. 16. Neque Clerici Angelicum cantandi officium, pigri, somnolenti, neque oscitantes, neque sine causa parentes vocibus sed alacriter peragere debent, & quo maiore funguntur honore, quoque nobilitatis genere secundum carnem fuerint clariore, eo clariore voce & affectu omnes pariter senes cum iunioribus, in Psalmis, Hymnis, & canticis laudare debent nomen Domini, non autem instar mutuarum statuarum stallum Chori occupare.

§. 17. Singuli versus, singula verba, singulaque syllaba, ad gloriam, honorem, & cultum Dei, ad cantantium & audientium ædificationem, studiosè, reuerenter, distinctè, clarè, & intelligibiliter pronuntianda sunt vt canentium & audientium mens, sensus verborum percipiatur, priusquam verba ipsa transmittantur: minime verò syllaba syllabis, verba verbis, versus versibus inuoluendi. Præterquam enim quod præceps & inordinatus cantus cultus Dei plus detrahat quàm adiciat, populum magis scandalizet, quàm ad deuotionem & pietatem excitet; magnam quoque animi impotentiam; atque imperfectionem Cantorum arguit: eo què potius efficiendi quodam animi rapi, quàm rectæ rationis imperio duci conuincit.

§. 18. Ecclē.

§. 18. Ecclesiastici minimè se satisfecisse arbitrentur, si inani verborum sono, voluntariâ distractione, & non attendendi animo dent sine mente sonum; vt sint velut as sonans aut cymbalum tinniens, sed eadem quæ dicunt intelligant; aut cor suum sequi ipsos totos in hoc quod verba sonant conforment: vt ijs quæcumque legunt aut cantant correspondeat in animo cantantis aut legentis internus pietatis affectus, & cantent in vocibus, cantent in cordibus vocalesque eorum, voces sint Christi, voces sint Spiritus Sancti, non voce tantum tenens, & ministerio, sed & affectu, desiderio, opere, totiusque interioris & exterioris hominis similitudine ac conformitate.

§. 19. Omnis cantus eâ moderatione inchoandus est, vt cum suauis vocis modulatione, sine incondita vociferatione, boatu, vocisque rauedine, aut defectu perfici queat: vt verè cantus sit, & non clamor, aut diuersarum vocum strepitus. Optimus enim ille cantus est, qui moderatâ ac alacri modulatione suauissimus est.

§. 20. Curandum quoque est, vt sub diuinis officijs in sedendo, stando, genua flectendo, incipiendo, dimittendo, extollendo, finiendoque vocem omnes & singuli, vnum eundemque seruent tenorem, modum & ordinem; vt externa illa harmonia, interna deuotionis & charitatis vnitas iuuetur, illiusque vna perfecta, in omnibus nascatur similitudo. Nullus quidem quam facere debet, quo singularis præ alijs videri velle notari possit. Omnes tanquam vix vnus, anima vna vox vna, pariter incipere, pariter progredi, pariter subsistere, pariter finire: vltimamque versiculi syllabam, nemo pro alijs aut protrahere, aut præcipitare, sed eadem mensura qua priores decantate sunt, eandem conformiter finire debent.

§. 21. Insuper notandû quædam cantanda esse tardiori, & solenniori, alia verò minùs solenniori cantu; alia item cantanda potius recitando quàm cantando. Diebus Dominicis & festiuis ob eorum solennitatem, cantus tardior esse debet, & solennior, præsertim Hymnorum, Canticorum *Magnificat, Benedictus Dominus Deus Israel, Nunc dimittis, Hymni Te Deum laudamus* & aliorum oranium, sicut omnium etiam Psalmorum, quam diebus ferialibus, similiter etiam in Officio Canonico, quàm in Officio de B. Maria. Item versus *Gloria Patri & Filio* potest etiam solenniori vocis modulatione recitari.

§. 22. Offi-

§.22 Officium Defunctorum quod dicitur in principio mensis, in Adventu & Quadragesima, non solum Psalms Graduales, & Pœnitentiales, regulariter dicuntur in directum, sed tamen clare, & distincte ab omnibus proferri & audiri debent.

Denique omnis Ecclesiasticus, tam in Choro quam extra eum conetur in omni cantu, lectione, oratione aliisque functionibus sacris veram in se excitare fidem quâ se quisque Divina Maiestati assilire, & cum Deo viuo & vero agere credat. Ex hac fide nascatur verecundia, quâ ob diuinâ Maiestatis excellentiam, & multiplices offensiones proprias persuasum esse deest hominem peccatorem, impetrandi, & obtinendi altius gratia Deum accedentem. Verecundiâ adhibuit humilitas, quâ se in omni virtute pusillum agnoscat & de proprijs meritis nihil altum, aut præsumptuosum sapens diffidat. Humilitatis indiuiduus comes est spes, quâ cor contritum & humilitatum, licet non omni quantum decebat exornatum & instructum virtute non despiciendum se, nec aspernandum sentiat. Spei coniuncta sit fiducia, quâ orantis animus in spe exauditionis confirmetur, nec se in vanum laborare, aut frustra in ministerio cultus Dei versari confidat; sed premium in Domo Dei habitantibus, & in eadem cum consensu ambulatibus promptum se consecrarum speret; quod omnibus decorem Domus

Dei diligentibus opto &
precor.